رویش روان شناسی، سال۱۴، شماره ۶، شماره پیاپی ۱۱۱، شهریور ۱۴۰۴
Rooyesh-e-Ravanshenasi Journal(RRJ),14(6), 2025

امکان سنجی بسته آموزش گروهی تقویت خانواده بر تعارض والد-نوجوان و مؤلفه‌های آن در دانش‌آموزان پسر دوره اول متوسطه

Feasibility study of a family strengthening group training package on parent-adolescent conflict and its components in male first-year high school students

فردین اصلانی
دانشجوی دکتری، گروه روان‌شناسی، واحد سنندج، دانشگاه آزاد اسلامی، سنندج، ایران.
مختار ویسانی (نویسنده مسئول)
استادیار، گروه علوم تربیتی، دانشگاه فرهنگیان، تهران، ایران.
انور دست باز
استادیار، گروه مشاوره، دانشکده علوم انسانی و اجتماعی، دانشگاه کردستان، سنندج، ایران.

Fardin Aslani
PhD student, Department of Psychology, Sanandaj Branch, Islamic Azad University, Sanandaj, Iran.
Mokhtar Weisani *
Assistant Professor, Department of Educational Sciences, Farhangian University, Tehran, Iran.
m.weisani@gmail.com
Anvar Dastbaz
Assistant Professor, Counseling Department, Faculty of Humanities and Social Sciences, University of Kurdistan, Sanandaj, Iran.

چکیده
پژوهش حاضر با هدف امکان سنجی بسته آموزش گروهی تقویت خانواده بر تعارض والد-نوجوان در دانش‌آموزان پسر دوره اول متوسطه انجام شد. روش پژوهش نیمه آزمایشی با طرح پیش آزمون - پس آزمون با گروه کنترل و دوره پیگیری یک ماهه بود. جامعه آماری شامل تمامی دانش‌آموزان پسر مدارس دوره‌ی اول متوسطه شهر سنندج همراه با والد پدر آن‌ها در سال تحصیلی ۱۴۰۴-۱۴۰۳ بود که تعداد ۳۰ نفر از دانش‌آموزان همراه با والد پدر که تمایل به همکاری داشتند، به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب و به صورت تصادفی در گروه آزمایش و کنترل (۱۵ نفر آزمایش و ۱۵ نفر کنترل) گمارده شدند. والدین گروه آزمایش ۱۱ جلسه‌ی ۶۰ دقیقه‌ای (هفته‌ای ۳ جلسه) تحت بسته آموزش گروهی تقویت خانواده قرار گرفت. ابزار اندازه‌گیری در این پژوهش پرسشنامه تعارض والد- نوجوان (CTSP، اشتراوس، ۱۹۹۰) بود. تحلیل داده‌های با استفاده از روش تحلیل واریانس اندازه‌گیری مکرر صورت گرفت. یافته‌ها نشان داد که بین پیش آزمون و پس آزمون تعارض والد- نوجوان در دو گروه آزمایش و گواه تفاوت معناداری در سطح ۰/۰۰۱ وجود داشت و همچنین بین میانگین پس آزمون و پیگیری در گروه آزمایش تفاوت معناداری در سطح ۰/۰۰۱ وجود نداشت و نتایج در دوره پیگیری حفظ شد. براساس نتایج پژوهش می‌توان گفت برنامه آموزش گروهی تقویت خانواده روش مداخله‌ای مناسبی بر بهبود تعارض والد-نوجوان در دانش‌آموزان پسر دوره اول متوسطه است.

واژه‌های کلیدی: *تعارض والد-نوجوان، تقویت خانواده، دانش‌آموزان پسر، دوره اول متوسطه.*

Abstract
The present study aimed to assess the feasibility of a family strengthening group training package on parent-adolescent conflict in male first-year high school students. The research method was a semi-experimental design with a pre-test-post-test design with a control group and a one-month follow-up period. The statistical population included all male first-year high school students in Sanandaj city, along with their fathers, in the academic year 2023-2024. Thirty students, along with their fathers who were willing to cooperate, were selected using a convenience sampling method and randomly assigned to the experimental and control groups (15 experimental and 15 control). Parents in the experimental group underwent 11 sessions 60-minute (3 sessions per week) of a family strengthening group training package. The measurement tool in this study was the Parent-Adolescent Conflict Questionnaire (CTSP, Strauss, 1990). Data analysis was performed using repeated measures analysis of variance. The findings showed that there was a significant difference at the 0.001 level between the pre-test and post-test of parent-adolescent conflict in the experimental and control groups, and there was also no significant difference at the 0.001 level between the post-test and follow-up mean in the experimental group. And the results were maintained in the follow-up period. Based on the results of the study, it can be said that the family strengthening group training program is an appropriate intervention method for improving parent-adolescent conflict in male students in the first year of high school.

Keywords: *Parent-adolescent Conflict, Family Strengthening, Male Students, First Year of High School.*

نوع مقاله : پژوهشی **دریافت : آذر ۱۴۰۳** **پذیرش: اسفند ۱۴۰۳** **ویرایش نهایی: شهریور ۱۴۰۴**

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-09]

[DOI: 10.66224/Rooyesh.14.6.71]

مقدمه

دوره نوجوانی[1] یکی از مراحل بسیار حساس و مهم در طول زندگی فرد به شمار می‌رود (بتزلر[2]، ۲۰۲۲)؛ چرا که در این سن غالب بودن هیجان[3] و عدم پختگی در فرایندهای شناختی، آمار بالای آسیب‌ها را به دنبال دارد (قاسمی و ویسانی، ۱۴۰۳). در واقع دوره نوجوانی، دوره انتقال از کودکی به بزرگسالی است و شروع این دوره با بلوغ مشخص می‌شود که با تغییرات چشمگیری همراه است (چاکو[4] و همکاران، ۲۰۲۴). در این دوره بنظر می‌رسد تعارض‌هایی میان نوجوانان و والدین در مسائل گوناگون اتفاق بیافتد (لیو و وازسونی[5]، ۲۰۲۴). تعارض والدین[6] از جمله چالش‌های زندگی برای دانش‌آموزان نوجوان است که می‌تواند نقش زیادی در کاهش بهزیستی روانشناختی[7] و امید آن‌ها داشته باشد (لاکسو[8] و همکاران، ۲۰۲۴). مطالعات نشان می‌دهد که بسیاری از تعارضات برای تنظیم روانی و اجتماعی رفاه نوجوانان خطرناک است و تعارض خانوادگی یک مشکل مهم برای بالندگی فرزندان به شمار می‌رود و این تنش اغلب در زندگی فرزندان نقش دارد (لامبروپولو[9]، ۲۰۱۸). تعارض میان والدین و نوجوانان همانند تعارض در سایر عرصه‌های زندگی عبارت است از: اختلاف یا تضاد در اهداف یا مخالفت دو جانبه میان دو طرف که با ناسازگاری و ضدیت، هیجانات منفی و رفتارهای خصمانه و پرخاشگرانه مشخص می‌شود. بر خلاف سایر عرصه‌های زندگی، تعارض‌های والدین با نوجوانان تقریباً غیر قابل اجتناب است (برنان و پاکارد[10]، ۲۰۲۲). افزایش تمایلات نوجوان برای دستیابی به استقلال منجر به افزایش تعارضات میان نوجوانان و والدین و منفی شدن روابط آن‌ها می‌شود که زمینه ساز تشویش و نگرانی در طرفین می‌شود (گیز و کوهن[11]، ۲۰۲۲).

مطالعات نشان می‌دهد نوجوانانی که والدین آن‌ها اختلاف نظر بیشتری از خود نشان می‌دهند، معمولاً به تبع آن مشکلات بیشتری دارند و سطوح پایین‌تری از اعتماد به نفس را نشان می‌دهند (پرویین و جان[12]، ۲۰۲۴). همچنین در خانواده‌هایی که مخالفت و تعارض نوجوان با والدین[13] به عنوان مهمترین چالش و ویژگی مرحله نوجوانی به شمار می‌روند، معمولاً روابط والد-نوجوان نسبت به دوره قبل یعنی کودکی بدتر می‌شود، در این مرحله است که خانواده‌ها بیشترین احساس استرس را در بین مراحل چرخه زندگی خانواده خود تجربه می‌کنند (ماستروسدورس[14] و همکاران، ۲۰۲۰). همچنین نتایج پژوهش‌ها حاکی از آن است که تعارض والد- نوجوان بیشتر از آنکه سازنده باشد، از نوع تعارضات مخرب و مضر هستند و در خانواده منجر به پیامدهای منفی و غیرقابل جبرانی در سطوح فردی، خانوادگی و اجتماعی می‌شود (مختارنیا و همکاران، ۱۴۰۱؛ لیو[15] و همکاران، ۲۰۱۹) و اگر این تعارضات در زندگی حل نشود تمامی زندگی فرد را تحت الشعاع خود قرار خواهد داد و اثرات منفی آن تا آخر عمر بر جای خواهد ماند (کیم[16] و همکاران، ۲۰۲۴).

امروزه مداخلات و بسته‌های آموزشی بصورت مثبتی توانسته‌اند به عنوان درمان‌های غیردارویی کارایی خود را در اکثر مطالعات و پژوهش‌ها به تأیید برسانند (قاسمی و ویسانی، ۱۴۰۳). در این میان مداخله مربوط به تقویت خانواده از مهم‌ترین بسته‌ها در حوزه اصلاح رفتار کودکان به شمار می‌رود. از جمله مزایای این برنامه‌های مداخلات خانوادگی برای نوجوانان، مهارت‌های اجتماعی[17] و مهارت‌های خودتنظیمی احساسات است که مهمترین مهارت‌ها برای جلوگیری از مشکلات رفتاری شناخته شده‌اند. این مهارت‌ها رفتارهای جامعه پسند را تقویت می‌کنند، زیرا به کودکان و نوجوانان اجازه می‌دهند تا با بزرگسالان، شخصیت‌های مفید و همسالان ارتباطات مثبت داشته باشند و از طریق روابط مثبت از مشکلات رفتاری و بزهکاری جلوگیری شود و بروندادهای مثبت بیشتری در زندگی مثبت داشته باشند (طیموری فرد و همکاران، ۱۴۰۰؛ چمبرز[18]، ۲۰۲۳). همچنانکه بسیاری از مطالعات روابط مطلوب والد نوجوان را جهت کسب مهارت‌های

1. Adolescence
2. Betzler
3. Emotion
4. Chaku
5. Liu & Vazsonyi
6 . Parental conflict
7. Psychological well-being
8. Laakso
9. Lampropoulou
10. Brennan & Packard
11. Gise & Cohen
12. Parveen & Jan
13. parent-adolescent conflict
14. Mastrotheodoros
15. Liu
16. Kim
17. Social skills
18. Chambers

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-09]
[DOI: 10.66224/Rooyesh.14.6.71]

اجتماعی و توسعه فردی در مراحل بعدی زندگی فرد ضروری می‌پندارند (یوسفی احمدآبادی و همکاران، ۱۴۰۱؛ خان‌آبادی و چوبداری، ۱۴۰۰). در مطالعه‌ای لیو[1] و همکاران (۲۰۲۵) به این نتیجه رسیدند که سطوح پایین تعارض پدر با نوجوان با افزایش رابطه مطلوب مادر با نوجوان همراه است و تعارض بیشتر میان پدر با نوجوان پیش‌بینی‌کننده تعارض بیشتر مادر با نوجوان است. همچنین چن[2] و همکاران (۲۰۲۴) دریافتند که تعارض والد نوجوان بصورت معناداری با افسردگی[3] و ادراک از جو مدرسه[4] در ارتباط بود. ادراک مثبت از جو مدرسه با تعدیل افسردگی نوجوان می‌تواند تعارض بین والدین و نوجوان را بهبود بخشد. یولا و والایات[5] (۲۰۲۳) نشان دادند که تعارض پدر و نوجوان پیش‌بینی‌کننده منفی معنادار سازگاری اجتماعی-عاطفی[6] و همچنین پیش‌بینی‌کننده منفی معنادار پیشرفت تحصیلی دانش‌آموزان نوجوان بود.

بنابراین، بسیاری از خانواده‌ها به علت بی‌توجهی و عدم آشنایی با شیوه‌های برقراری ارتباط با فرزندان خود، توانایی برقراری رابطه صحیح با آن‌ها را ندارند. در این دوره، نوجوانان پسر با تصمیمات مهم دوران زندگی خود از جمله شغل، سلامت، رفتارهای پرخطر و انتخاب گروه‌های همسالان مواجه شده و عبور از این دوره می‌تواند برای نوجوانان و خانواده‌هایشان دوران سختی باشد و بیش از هر زمان دیگر نیاز به مراقبت و همراهی والدین دارد (لو و ما[7]، ۲۰۲۴)، لذا قطع رابطه با نوجوان و یا رابطه نادرست با نوجوان ممکن است تأثیرات مخربی بر او بگذارد. همچنین با توجه به تأثیرات منفی قابل ملاحظه‌ای که تعارضات والدین و نوجوانان بر عملکرد تحصیلی، اجتماعی، سلامت روانی و جسمانی نوجوان در همهٔ مراحل زندگی‌اش دارند و با در نظر داشتن هزینه‌های مادی و غیرمادی که این تعارضات به همراه خواهند داشت، انجام دادن اقدامات فوری و مداخلات بهنگام در قالب بسته‌ها و پروتکل‌های آموزشی تقویت خانواده برای پیشگیری از این تعارضات، ضروری به نظر می‌رسد. بنابراین نیاز به بررسی و پژوهش‌های بیشتر بسته‌ها و مداخله‌های درمانی از جمله تقویت خانواده بیشتر اهمیت می‌یابد. بر اساس مطالب مطرح شده در بالا انجام این پژوهش دست آوردهای مهمی برای نظام خانواده و روانشناسی کشور می‌تواند به دنبال داشته باشد. در نهایت پژوهش حاضر با هدف امکان سنجی بسته آموزش گروهی تقویت خانواده بر تعارض والد-نوجوان در دانش‌آموزان پسر دوره اول متوسطه انجام شد.

روش

پژوهش حاضر نیمه آزمایشی با طرح پیش آزمون- پس آزمون با گروه کنترل و دوره پیگیری یک ماهه بود. جامعه آماری شامل تمامی دانش‌آموزان پسر مدارس دوره‌ی اول متوسطه شهر سنندج همراه با والد پدر آن‌ها در سال تحصیلی ۱۴۰۴-۱۴۰۳ بود که تعداد ۳۰ نفر از این دانش‌آموزان همراه با والد پدر بر اساس پرونده تحصیلی دانش‌آموزان و شناختی که مدیران و معاونان مدرسه از دانش‌آموزان و وضعیت خانوادگی آن‌ها داشتند، به روش نمونه‌گیری در دسترس انتخاب و به صورت تصادفی در گروه آزمایش و کنترل (هر گروه ۱۵ نفر) گمارده شدند. والدین گروه آزمایش ۱۱ جلسه‌ی ۶۰ دقیقه‌ای (هفته‌ای ۳ جلسه) تحت بسته آموزش گروهی تقویت خانواده قرار گرفت و گروه گواه هیچ مداخله‌ای دریافت نکرد و فرزندان آن‌ها در سه مرحله پیش آزمون، پس‌آزمون و پیگیری به پرسشنامه تعارض والد- نوجوان اشتراوس[8] (۱۹۹۰) پاسخ دادند. ملاک‌های ورود به پژوهش دامنه سنی ۱۲ تا ۱۵ سال، جنسیت پسر و همچنین تمایل والدین آن‌ها به مشارکت در جلسات آموزشی تقویت خانواده و همچنین ملاک‌های خروج از پژوهش غیبت بیش از سه جلسه در جلسات آموزش تقویت خانواده، نداشتن اعتماد کافی نسبت به گروه، تمایل نداشتن به ادامه همکاری و عدم انجام تکالیف گنجانده شده در جلسات آموزش گروهی تقویت خانواده بود. در نهایت با رعایت ملاحظات اخلاقی و بیان اهداف پژوهش افراد وارد مطالعه شدند و این اطمینان به آن‌ها داده شد که تمامی اطلاعات محرمانه هستند و برای امور پژوهشی استفاده خواهند شد؛ به منظور رعایت حریم خصوصی، نام و نام خانوادگی شرکت‌کنندگان ثبت نشد. همچنین در این مطالعه جهت تحلیل داده‌ها آزمون تحلیل واریانس اندازه‌گیری مکرر با سطح معنی داری ۰/۰۵ به کمک نرم‌افزار SPSS نسخه ۲۳ استفاده شد.

1. Luo
2. Chen
3. Depression
4. Perception of school climate
5. Ullah & Walayat
6. Social emotional adjustment
7. Lo & Ma
8. Strauss Parent-Adolescent Conflict Questionnaire

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-09]
[DOI: 10.66224/Rooyesh.14.6.71]

ابزار سنجش

پرسشنامه تعارض والد- نوجوان (CTSP)[1]: این مقیاس در سال ۱۹۹۰ توسط اشتراوس جهت سنجش کیفیت رابطه والد- فرزند ساخته شد. دارای ۱۵ سؤال با ۳ مؤلفه استدلال[2]، پرخاشگری کلامی[3] و پرخاشگری فیزیکی[4] است. ۵ سؤال اول مؤلفه استدلال، ۵ سؤال دوم مؤلفه پرخاشگری کلامی و ۵ سؤال آخر مؤلفه پرخاشگری فیزیکی را می‌سنجد. نمره‌گذاری در یک مقیاس ۵ درجه‌ای لیکرت از نمره ۱ (خیلی کم) تا نمره ۵ (خیلی زیاد) انجام می‌گیرد و سؤالات ۱ تا ۵ مربوط به مؤلفه استدلال بصورت معکوس نمره‌گذاری می‌شود. دامنه نمرات برای هر مؤلفه از ۵ تا ۱۵ و برای کل پرسش‌نامه بین ۱۵ تا ۷۵ متغیر می‌باشد. کسب نمرات بالا بیانگر تعارض والد- نوجوان بیشتر و نمرات پایین بیانگر تعارض پایین در رابطه می‌باشد. پایایی مقیاس از طریق روش آلفای کرونباخ برای برای مؤلفه‌های استدلال، پرخاشگری کلامی و پرخاشگری فیزیکی به ترتیب ۰/۷۶، ۰/۸۸ و ۰/۹۰ و همچنین برای کل مقیاس ۰/۸۵ بدست آمد. همچنین روایی پیش بین پرسشنامه با پرسشنامه رفتارهای ضد اجتماعی کودکان قربانی[5] از طریق ضریب همبستگی ۰/۶۸ بدست آمد (اشتراوس، ۱۹۹۰). در مطالعه اسدی و همکاران (۱۳۹۴) روایی محتوایی مقیاس ۰/۷۲ و پایایی این آزمون از طریق روش آلفای کرونباخ ۰/۷۶ و از طریق روش بازآزمایی با فاصله دو هفته ۰/۸۳ بدست آمد. در مطالعه حاضر نیز پایایی تعارض والد- نوجوان با استفاده از روش آلفای کرونباخ برای کل مقیاس برابر ۰/۷۸ به دست آمد.

در پژوهش حاضر طراحی و اعتبار سنجی برنامه آموزش تقویت خانواده با نظارت اساتید راهنما و مشاور با استفاده از بررسی پیشینه و مرور برنامه‌های موجود در حوزه ارتقای مهارت‌های تقویت خانواده طراحی و تدوین شد که با مطالعه منابع موجود محتوای آموزشی جلسات بسته تدوین شده هدف‌های عمومی (تعارض والد-نوجوان، پیوند با مدرسه، رفتارهای پرخطر و قلدری) را دنبال کرده است. پس از تدوین برنامه و پیش از اجرا جهت بررسی روایی محتوا، پروتکل آموزشی مورد نظر به تأیید ۱۰ نفر از متخصصان حوزه روانشناسی تربیتی با سابقه فعالیت حداقل ده سال در مراکز مشاوره رسید و از آن‌ها خواسته شد تا پاسخ‌های خود را با توجه به مقیاس سه درجه‌ای ضروری (۲)، مفید (۱) و غیر ضروری (۰) درجه‌بندی کنند؛ سپس بر اساس فرمول لاوشه این ضریب محاسبه شد و برنامه تدوین شده مبتنی بر آموزش گروهی تقویت خانواده پس از انجام اصلاحات متخصصان به مدت ۱۱ جلسه ۶۰ دقیقه‌ای (هفته‌ای ۳ جلسه) به گروه آزمایش ارائه شد و گروه گواه هیچ مداخله‌ای دریافت نکرد. بر اساس پاسخ‌های گروه متخصصین (۱۰ نفر) در شاخص ضریب نسبی روایی محتوا (CVR)[6] برای تمامی جلسات بیشتر از ۰/۸۰ بدست آمد که بر اساس جدول لاوشه این حجم نمونه بیشتر از ۰/۶۲ است. در نتیجه ضریب نسبت روایی محتوا تأیید می‌شود. همچنین شاخص روایی محتوای برنامه (CVI)[7] برای تمامی جلسات بیشتر از ۰/۹۰ بدست آمد و با توجه به اینکه از مقدار ۰/۷۲ بیشتر است در نتیجه شاخص روایی محتوا نیز تأیید می‌گردد. نتایج پاسخ‌های گروه متخصصین در دو شاخص ضریب نسبی روایی محتوا و روایی محتوای برنامه به تفکیک جلسات در جدول زیر گزارش شده است. در نهایت بسته تدوین شده بر اساس نتایج به صورت همه جانبه سازه موردنظر را مورد سنجش قرار می‌دهد. فرآیند هر جلسه متشکل از: ۱- وارسی تکالیف جلسه قبل. ۲- آموزش مستقیم به روش سخنرانی. ۳- بحث گروهی. ۴- چالش فکری. ۵- جمع‌بندی جلسه در طول جلسات مورد استفاده قرار گرفت. خلاصه محتوای جلسات آموزشی مبتنی بر تقویت خانواده و فعالیت‌های انجام شده در گروه آزمایش در جدول ۱ ارائه شده است.

جدول۱: محتوای جلسات بسته آموزش تقویت خانواده

جلسه		محتوای جلسات	CVI	CVR
جلسه اول	عمومی	آشنایی والدین با هم و با مسئول آموزش، آشنایی والدین با ساختار و قوانین بسته آموزشی، تعیین وضعیت ارتباطی والدین با دانش‌آموزان و ایجاد رابطه و رسیدن به هدف مشترک	۱/۰۰	۰/۹۴
جلسه دوم	تعارض والد-نوجوان	تشریح و آشنایی والدین با تفاوت‌های فردی انسان‌ها در بروز زفتارها، تشریح دوران بلوغ و نحوه رفتار کردن والدین با فرزندان در دوران بلوغ، عناصر و عوامل خطرزا در تعارض والد –نوجوان،	۱/۰۰	۰/۸۵

1. Conflict tacties scale parents (CTSP)
2. Argument
3. Verbal aggression
4. Physical aggression
5. Child Victims
6. Content Validity Ratio: CVR
7. Content Validity Index: CVI

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-09]
[DOI: 10.66224/Rooyesh.14.6.71]

		تعریف کنترل‌گری و بررسی تأثیر مخرب مشارکت والدین سبک مهارگر(کنترل‌گر) در عملکرد تحصیلی دانش آموزان		
جلسه سوم	تعارض والد-نوجوان	خطاهای شناختی والدین و راه‌های مقابله با آن، راهبرد حل تعارض در بافت و تعامل‌های درون خانواده، مهارت‌های ارتباطی مؤثر و موفقیت‌آمیز حل تعارض والد نوجوان	۰/۹۰	۱/۰۰
جلسه چهارم	تعارض والد-نوجوان	رفتارهای غلط عاطفی والدین نسبت به فرزندان و راه‌های دوری از آن، آموزش سبک ارتباطی اقتدار طلب(مسأله مثبت) و فواید بکارگیری آن برای نوجوانان و تکنیک‌های سبک مقتدرانه برای والدین	۱/۰۰	۱/۰۰
جلسه پنجم	پیوند با مدرسه	تشریح و تفهیم وضعیت روانی دانش‌آموزان در گذر از انتقال کودکی ثانویه به نوجوانی و انتقال به دوره متوسطه برای والدین، ویژگی‌هایی که والدین باید از تغییرات نوجوانی فرزندان آگاه باشند، شناخت علت‌های افت تحصیلی دانش‌آموزان دوره هفتم برای والدین، نقش خانواده در بهبود عملکرد تحصیلی دانش‌آموز نوجوان، چگونه نوجوان پسر را به درس و مدرسه تشویق کنیم، عواملی که با سازگاری تحصیلی، عاطفی و اجتماعی کودک با مدرسه کمک می‌کند، مزایای سازگاری کودک با همسالان در مدرسه، ایجاد خوش بینی تحصیلی از سوی والدین برای نوجوان، خودتنظیمی هیجانی و نوسانات هیجانی و راه‌های یاد گرفتن خود تنظیمی	۱/۰۰	۱/۰۰
جلسه ششم	پیوند با مدرسه	تشریح پیوند با مدرسه به عنوان یک سازه‌ی مهم در بحث پیشرفت تحصیلی نوجوانان، روش‌های برقراری ارتباط میان خانه و مدرسه، نقش والدین و اهمیت ارتباط و تعامل والدین با معلمان و عوامل مدرسه	۱/۰۰	۰/۸۰
جلسه هفتم	رفتارهای پرخطر	تعریف رفتارهای پرخطر نوجوانان، شناخت و فهم انواع رفتارهای پرخطر، عمده‌ترین رفتارهای پرخط نوجوانی، عوامل مؤثر بر رفتارهای پرخطر دوره نوجوانی، نشانه‌ها و علائم رفتارهای پرخطر، تجربه‌های دوران کودکی و تأثیر آن بر شخصیت فرزندان در بزرگسالی، پیش‌بینی‌کننده‌های رفتارهای پرخطر، برای پیشگیری از رفتارهای پر خطر در نوجوانان، چه مهارت‌هایی را به فرزندان آموزش دهیم، راه‌های پیشگیری از رفتارهای مخاطره‌آمیز در نوجوانان	۱/۰۰	۱/۰۰
جلسه هشتم	رفتارهای پرخطر	تشریح سبک‌های تربیتی مؤثر بر رفتارهای پرخطرنوجوانان و ویژگی‌های هر یک از سبک‌ها. ، بهترین تکنیک فرزند پروری	۰/۹۲	۱/۰۰
جلسه نهم	قلدری	شناخت اشکال مختلف قلدری با توجه به تفاوت‌های مختلف جنسیتی در مدرسه، تشریح ویژگی‌های مختلف روانشناختی و عملکردی فرد قلدر، تشریح و تأثیر میزان دلبستگی ایمن بر میزان قلدری و تفاوت آن با دلبستگی‌های ناایمن، دو سوگرا، آشفته، عامل مهم در شکل‌گیری دلبستگی ایمن	۱/۰۰	۰/۹۰
جلسه دهم	عمومی(۴ متغیر)	نحوه نظارت والدین بر دوستیابی نوجوانان، چند نکته که می‌تواند شما را در راهنمایی فرزندتان کمک کند: دوستی عمیق در نوجوانان، دوست مجازی در نوجوانی، مشکلات دوستیابی در نوجوانان، موانع احتمالی برای دوست‌یابی نوجوانان چیست؟ ، مهم‌ترین دغدغه والدین از دوستی نوجوانان، انواع روش‌های نظارت والدین بر نوجوانان، نکات مهم برای نظارت والدین بر نوجوانان	۱/۰۰	۱/۰۰
جلسه یازدهم	عمومی (۴ متغیر)	نظارت والدین بر نوجوانان در فضای مجازی، روش‌های نظارت والدین بر نوجوانان در فضای مجازی، چالش‌های نظارت والدین بر نوجوانان، چه نکاتی را باید در هنگام نظارت والدین بر نوجوانان رعایت کرد؟ چه توصیه‌هایی را می‌توان برای والدین در مورد نظارت بر نوجوانان ارائه داد؟ ، روش‌های نظارت والدین بر نوجوانان در فضای مجازی، راه‌های حفظ امنیت و حریم خصوصی فرزندان در فضای مجازی، راهکارهای برای کنترل فرزندان در فضای مجازی	۱/۰۰	۱/۰۰

یافته ها

میانگین و انحراف معیار سن گروه آزمایش ۲/۹۰ ± ۱۴/۸۴ و میانگین و انحراف معیار سن گروه کنترل ۳/۱۰ ± ۱۴/۰۸ بود. نتایج آزمون t مستقل با توجه به سطح معنی داری بزرگتر از ۰/۰۵ نشان داد که از لحاظ سن بین دو گروه آزمایش و گواه تفاوت معنی‌داری

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-09]
[DOI: 10.66224/Rooyesh.14.6.71]

وجود ندلشت. از نظر ترتیب تولد در گروه آزمایش ۵ نفر فرزند اول خانواده (۳۳/۳۳)، ۴ نفر فرزند دوم خانواده (۲۶/۶۶) و ۶ نفر فرزند سوم و به بعد خانواده (۴۰) و در گروه کنترل ۸ نفر فرزند اول خانواده (۵۳/۳۳)، ۲ نفر فرزند دوم خانواده (۱۳/۳۳) و ۵ نفر فرزند سوم و به بعد خانواده (۳۳/۳۳) بودند. همچنین از نظر سطح تحصیلات والد پدر در گروه آزمایش، ۱ نفر فوق دیپلم و پایین‌تر (۶/۶۶ درصد)، ۱۰ نفر لیسانس (۶۶/۶۶ درصد) و ۴ نفر کارشناسی ارشد و بالاتر (۲۶/۶۶) و در گروه کنترل ۱ نفر فوق دیپلم و پایین‌تر (۶/۶۶ درصد)، ۱۰ نفر لیسانس (۶۶/۶۶ درصد) و ۴ نفر کارشناسی ارشد و بالاتر (۲۶/۶۶) داشتند. با توجه به سطح معنی داری بزرگتر از ۰/۰۵ نتایج آزمون خی دو نشان داد که تفاوت معنی داری بین دو گروه از نظر ترتیب تولد و سطح تحصیلات والد پدر وجود نداشت.

جدول ۲. شاخص‌های توصیفی مؤلفه‌های تعارض والد نوجوان در سه مرحله اندازه‌گیری به تفکیک گروه آزمایش و کنترل

متغیر	مراحل سنجش	گروه	میانگین	انحراف معیار	شاپیرو ویلکز آماره	P
استدلال	پیش‌آزمون	آزمایش	۱۴/۴۷	۴/۵۰	۰/۹۳۴	۰/۱۷۷
		کنترل	۱۵/۶۵	۴/۲۰	۰/۹۹۰	۰/۴۸۵
	پس‌آزمون	آزمایش	۱۶/۳۰	۵/۱۷	۰/۹۵۴	۰/۶۴۳
		کنترل	۱۵/۹۰	۴/۰۶	۰/۹۷۳	۰/۳۶۰
	پیگیری	آزمایش	۱۶/۴۸	۵/۰۲	۰/۹۷۸	۰/۸۱۵
		کنترل	۱۵/۲۵	۴/۶۸	۰/۹۱۲	۰/۱۷۴
پرخاشگری کلامی	پیش‌آزمون	آزمایش	۸/۸۳	۱/۷۵	۰/۹۶۰	۰/۷۶۵
		کنترل	۹/۵۳	۲/۶۶	۰/۹۳۵	۰/۲۱۱
	پس‌آزمون	آزمایش	۶/۱۱	۰/۸۷	۰/۹۳۳	۰/۵۸۳
		کنترل	۹/۸۵	۲/۱۲	۰/۹۸۳	۰/۳۹۲
	پیگیری	آزمایش	۵/۹۳	۰/۷۲	۰/۹۰۳	۰/۱۱۰
		کنترل	۹/۸۹	۲/۰۳	۰/۸۹۰	۰/۰۹۵
پرخاشگری فیزیکی	پیش‌آزمون	آزمایش	۱۲/۳۴	۲/۸۳	۰/۹۸۳	۰/۷۹۰
		کنترل	۱۱/۳۵	۳/۷۴	۰/۹۱۶	۰/۱۵۷
	پس‌آزمون	آزمایش	۱۰/۹۸	۲/۴۰	۰/۹۱۰	۰/۱۸۴
		کنترل	۱۱/۵۵	۳/۵۰	۰/۹۷۷	۰/۴۹۳
	پیگیری	آزمایش	۱۰/۰۰	۲/۵۶	۰/۹۵۴	۰/۶۸۳
		کنترل	۱۱/۶۰	۳/۴۳	۰/۹۷۱	۰/۴۷۰
تعارض والد نوجوان	پیش‌آزمون	آزمایش	۳۵/۶۴	۵/۷۱	۰/۹۲۲	۰/۱۳۴
		کنترل	۳۶/۵۳	۷/۱۰	۰/۸۸۰	۰/۰۷۹
	پس‌آزمون	آزمایش	۳۳/۳۹	۵/۰۱	۰/۹۱۸	۰/۲۰۹
		کنترل	۳۷/۰۳	۷/۸۲	۰/۹۰۱	۰/۰۹۹
	پیگیری	آزمایش	۳۲/۴۱	۴/۷۵	۰/۹۸۲	۰/۷۹۱
		کنترل	۳۶/۷۴	۷/۵۴	۰/۹۵۵	۰/۵۱۸

همانطور که نتایج جدول ۲ نشان می‌دهد میانگین و انحراف استاندارد گروه‌های کنترل و آزمایش در مرحلهٔ پیش آزمون، پس آزمون و پیگیری به تفکیک ارائه شده است. بر اساس نتایج جدول میانگین تعارض والد-نوجوان در گروه آزمایش در مرحلهٔ پس آزمون و پیگیری نسبت به مرحله پیش آزمون بعد از مداخلهٔ برنامه آموزشی مبتنی بر بسته آموزش تقویت خانواده کاهش یافته است. همچنین میانگین پرخاشگری کلامی و پرخاشگری فیزیکی نیز در مرحله پس آزمون و پیگیری نسبت به مرحله پیش آزمون در گروه آزمایش کاهش یافته است و میانگین استدلال در مرحله پس آزمون و پیگیری نسبت به مرحله پیش آزمون در گروه آزمایش افزایش یافته است. قبل از تحلیل استنباطی ابتدا نرمال بودن داده‌ها در متغیر تعارض والد-نوجوان و مؤلفه‌های آن در پیش آزمون، پس آزمون و پیگیری توسط آزمون

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-09]
[DOI: 10.66224/Rooyesh.14.6.71]

شاپیرو ویلکز تأیید شد (p>۰/۰۵). در نتیجه مفروضه نرمال بودن داده‌ها مورد تأیید قرار گرفت. مفروضه همسانی واریانس‌ها توسط آزمون لوین بررسی شد که در مورد هیچ یک از متغیرهای مورد بررسی در هر سه مرحبه از لحاظ آماری معنی دار نبود (p>۰/۰۵). لذا مفروضه همگنی واریانس‌ها تأیید شد. همچنین مفروضه همگنی ماتریس واریانس- کوواریانس‌های مشاهده شده نیز به وسیله آزمون‌ام باکس محاسبه گردید که میزان معنی داری آزمون‌ام باکس در متغیرهای مورد بررسی از مقدار ۰/۰۵ بیشتر بود، در نتیجه ماتریس واریانس-کوواریانس‌ها همگن و این مفروضه نیز رعایت شده بود (p>۰/۰۵). همچنین یکسانی کوواریانس‌های متغیر وابسته با استفاده از آزمون کرؤیت ماچلی برای متغیر تعارض والد-نوجوان (P=۰/۶۶۰ ،۱/۰۳ =X2 ،۰/۹۰ =W)، مؤلفه استدلال (P=۰/۱۶۳ ،۲/۸۷ =X2 ،۰/۹۵ =W)، پرخاشگری کلامی (P=۰/۰۹۷ ،۴/۸۹ =X2 ،۰/۸۶ =W) و پرخاشگری فیزیکی (P=۰/۲۳۱ ،۴/۸۹ =X2 ،۰/۹۷ =W) نیز تأیید شد که سطح معنی داری در تمامی مؤلفه‌ها از مقدار ۰/۰۵ بیشتر بود. با توجه به برقراری پیش فرض‌های، آزمون تحلیل واریانس اندازه‌گیری مکرر جهت آزمون و اثربخشی مداخله در مراحل سنجش و مقایسه آن‌ها از این آزمون استفاده شده است. در جدول ۳ نتایج آزمون تحلیل واریانس اندازه‌گیری مکرر چند متغیری ارائه شده است.

جدول ۳: نتایج شاخص‌های چند متغیره آزمون تحلیل واریانس اندازه‌گیری مکرر

اثر	نام آزمون	مقدار	F	درجه آزادی	سطح معنی داری	اندازه اثر
گروه	اثر پلایی	۰/۴۵۲	۳۲/۱۸	۱	۰/۰۰۱	۰/۷۹۴
	لامبدایی ویلکز	۰/۶۷۰	۳۲/۱۸	۱	۰/۰۰۱	۰/۷۹۴
	اثر هتلینگ	۶/۵۲۴	۳۲/۱۸	۱	۰/۰۰۱	۰/۷۹۴
	بزرگترین ریشه خطا	۶/۵۲۴	۳۲/۱۸	۱	۰/۰۰۱	۰/۷۹۴

نتایج جدول ۳ نشان می‌دهد که در گروه‌های مورد مطالعه حداقل از نظر یکی از متغیرهای وابسته تفاوت معناداری وجود دارد. مجذور اتا نشان می‌دهد تفاوت بین دو گروه با توجه به متغیرهای وابسته در مجموع معنادار است و میزان این تفاوت ۷۹/۴ درصد است که از نظر آماری قابلیت اعتنا و تعمیم‌پذیری را دارد. بنابراین گزارش نتایج دقیق در اثرات ساده و تعاملی به شرح جدول ۴ ارائه شده است.

جدول ۴: نتایج تحلیل واریانس با اندازه‌گیری مکرر

متغیر	اثرات	مجموع مجدورات	df	میانگین مجدورات	F	اندازه اثر	P
استدلال	گروه	۲۱۳۴/۵۱	۱	۲۱۳۴/۵۱	۲۱/۶۸	۰/۲۷۰	۰/۰۰۱
	خطا	۱۷۶۳/۱۰	۲۸	۶۲/۹۷۶			
	زمان	۲۰۰۴/۳۷	۲	۱۰۰۲/۱۸	۱۹/۹۰	۰/۲۴۵	۰/۰۰۱
	گروه × زمان	۲۵۶۳/۸۳	۲	۱۲۸۱/۹۱	۲۴/۷۳	۰/۳۱۰	۰/۰۰۱
پرخاشگری کلامی	گروه	۱۶۸۴/۱۷	۱	۱۶۸۴/۱۷	۱۷/۴۲	۰/۲۱۹	۰/۰۰۱
	خطا	۱۱۰۳/۱۲	۲۸	۳۹/۳۹۷			
	زمان	۱۵۲۹/۳۰	۲	۷۶۴/۶۵	۱۴/۹۴	۰/۱۸۶	۰/۰۰۱
	گروه × زمان	۱۸۳۲/۴۴	۲	۹۱۶/۲۲	۱۵/۸۰	۰/۱۹۵	۰/۰۰۱
پرخاشگری فیزیکی	گروه	۱۵۱۱/۶۰	۱	۱۵۱۱/۶۰	۱۷/۰۳	۰/۲۱۰	۰/۰۰۱
	خطا	۱۴۱۱/۵۲	۲۸	۵۰/۴۱۱			
	زمان	۱۳۴۵/۹۴	۲	۶۷۲/۹۷	۱۳/۸۸	۰/۱۷۳	۰/۰۰۱
	گروه × زمان	۱۶۸۷/۵۲	۲	۸۴۳/۷۶	۱۵/۳۹	۰/۱۹۱	۰/۰۰۱
تعارض والد-نوجوان (نمره کل)	گروه	۲۸۱۹/۷۳	۱	۲۸۱۹/۷۳	۲۷/۵۰	۰/۳۳۴	۰/۰۰۱
	خطا	۱۸۴۹/۲۰	۲۸	۶۶/۰۴۲			
	زمان	۲۶۴۰/۶۲	۲	۱۳۲۰/۳۱	۲۵/۶۱	۰/۳۲۸	۰/۰۰۱
	گروه × زمان	۳۰۴۷/۸۰	۲	۱۵۲۳/۹۰	۲۹/۱۸	۰/۳۶۰	۰/۰۰۱

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-09]
[DOI: 10.66224/Rooyesh.14.6.71]

با توجه به جدول ۴ نتایج این آزمون حاکی از آن است که در مجموع بین متغیر تعارض والد-نوجوان و مؤلفه‌های آن در گروه آزمایش و کنترل در مراحل آموزش شامل پیش آزمون، پس آزمون و پیگیری تفاوت معنی داری در سطح (P<۰/۰۰۱) وجود دارد. همچنین اندازه اثر بدست آمده جلسات آموزش گروهی تقویت خانواده به ترتیب بر استدلال ۰/۳۱۰ با مقدار (F=۲۴/۷۳)، پرخاشگری کلامی ۰/۱۹۵ با (F=۱۵/۸۰)، پرخاشگری فیزیکی ۰/۱۹۱ با (F=۱۵/۳۹) و تعارض والد-نوجوان ۰/۳۶۰ با (F=۲۹/۱۸) در سطح (P<۰/۰۰۱) معنی دار است.

جدول ۵: نتایج حاصل از آزمون تعقیبی بونفرونی در تعیین تفاوت بین پیش آزمون، پس آزمون پیگیری

متغیرها	مرحله I	مرحله J	تفاوت میانگین (I-J)	معنی داری
استدلال	پیش‌آزمون	پس‌آزمون	۱/۹۰	۰/۰۰۱
		پیگیری	۱/۶۰	۰/۰۰۱
	پس‌آزمون	پیگیری	۱/۰۱	۱/۰۰
پرخاشگری کلامی	پیش‌آزمون	پس‌آزمون	۰/۹۸	۰/۰۰۱
		پیگیری	۰/۹۵	۰/۰۰۱
	پس‌آزمون	پیگیری	۰/۵۶	۱/۰۰
پرخاشگری فیزیکی	پیش‌آزمون	پس‌آزمون	۱/۷۸	۰/۰۱۳
		پیگیری	۱/۸۵	۰/۰۰۱
	پس‌آزمون	پیگیری	۱/۲۰	۰/۰۷۰
تعارض والد-نوجوان	پیش‌آزمون	پس‌آزمون	۱/۴۹	۰/۰۰۱
		پیگیری	۱/۳۳	۰/۰۰۱
	پس‌آزمون	پیگیری	۱/۰۳	۰/۰۶۱

با توجه به جدول ۵ نتایج این آزمون حاکی از آن است که در مجموع در متغیر تعارض والد-نوجوان و مؤلفه‌های آن بین پیش‌آزمون و پس‌آزمون در دو گروه آزمایش و کنترل تفاوت معنی‌داری در سطح (P<۰/۰۰۱) وجود دارد. همچنین بین میانگین مراحل پس‌آزمون و پیگیری تفاوت معنی‌داری مشاهده نشد که این امر نشان می‌دهد اثر مداخله آموزشی با گذشت زمان تأثیر معنی‌داری نداشته است.

بحث و نتیجه‌گیری

پژوهش حاضر با هدف امکان سنجی بسته آموزش گروهی تقویت خانواده بر تعارض والد-نوجوان در دانش‌آموزان پسر دوره اول متوسطه انجام شد. نتایج پژوهش نشان داد که بسته آموزش گروهی تقویت خانواده بر بهبود تعارض والد-نوجوان در دانش‌آموزان پسر دوره اول متوسطه مؤثر است و نتایج مطالعه در مرحله پیگیری نیز ماندگار ماند. بر اساس جستجوهای انجام شده در زمینه مطالعات ناهمسو، پژوهشی یافت نشد؛ اما نتایج این یافته با نتایج حاصل از پژوهش‌های لیو و همکاران (۲۰۲۵)، چن و همکاران (۲۰۲۴) یولا و وایالات (۲۰۲۳) همسو بود. این یافته را می‌توان بر اساس نتایج مطالعات همسو این گونه تبیین کرد که وقتی تعارض در خانواده بروز می‌کند، طرفین رابطه دست به کار می‌شوند تا با اقدامی دوباره آرامش را به رابطه برگردانند (چمبرز، ۲۰۲۳). تجارب، دانش، باورها و ارزش‌های افراد شیوه‌های مختلفی را برای حل تعارضات پیش روی آن‌ها می‌گذارد. این شیوه‌ها در واقع مجموعه‌ای از رفتار و حرکات فردی است که به عنوان راهبردهای حل تعارض از آن می‌توان نام برد و با آموزش و تقویت خانواده این مهارت‌های را می‌توان یاد گرفت (یوسفی احمدآبادی و همکاران، ۱۴۰۱) که می‌توان بیان کرد بکارگیری بسته‌های روانی- اجتماعی در حوزه آموزش خانواده به ایجاد مهارت‌هایی که ارتباط همدلانه و دلگرم‌کننده بین والد- نوجوان را تسهیل می‌کند، منجر خواهد شد و می‌تواند سبب شود تعارضات در رابطه والد- فرزندی به سادگی بیان شده و حل و فصل گردد (خان‌آبادی و چوبداری، ۱۴۰۰). در واقع بهبود رابطه پدر با نوجوان سبب افزایش روابط مطلوب مادر با نوجوان نیز خواهد شد و پدر در جایگاه خانواده نقش اساسی در شکل‌گیری رفتارهای جامعه پسند فرزند ایفا می‌کند و اگر این تعارض میان پدر و فرزند بیشتر باشد سبب شکل‌گیری رفتارهای پرخطر و آسیب دیدن نوجوان در بسیاری از ابعاد رشدی می‌شود (لیو و همکاران،

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-09]
[DOI: 10.66224/Rooyesh.14.6.71]

۲۰۲۵). همچنانکه در دوران نوجوانی والدین و فرزندانشان باید بتوانند روابط تازه‌ای با یکدیگر برقرار کنند تا مسیر رشد و شکوفایی نوجوان فراهم شود؛ که در این مسیر والدین باید نیاز به استقلال نوجوانان را بشناسند و آنان را تشویق نمایند. ناتوانی هر یک از طرفین در این میان می‌تواند آسیب‌های جدی را ایجاد کند؛ که در این میان عوامل خانوادگی و مسائلی که در درون خانواده مطرح می‌شود می‌توانند نقش مهمی در پدیدآیی آسیب‌های روانی و بروز تعارض والد- نوجوان ایجاد کنند (اناری و همکاران، ۱۳۹۷) و آموزش خانواده و تقویت آن شکاف‌های موجود میان والدین و فرزندان را از میان بر می‌دارد و نوجوانان را در مسیر رشد و تعالی هدایت می‌کند (چن و همکاران، ۲۰۲۴) و با تقویت توانایی نوجوانان مثل انجام فعالیت‌های هدفمند، قابلیت توانایی مثبت، صداقت، تقویت مهارت‌های تاب‌آوری، ارتقای عملکرد، ارتباطات خانوادگی، بهبود اجتماعی شدن، سلامت عاطفی و عملکرد تحصیلی و کاهش مشکلات رفتاری عاطفی نوجوانان همانند کاهش چالش با دوستان و والدین، حل مشکلات خشم، استرس، مشکلات رفتاری با دوستان، رفتارهای پرخاشگرانه و ضد اجتماعی مؤثر است (طیموری فرد و همکاران، ۱۴۰۰).

در مجموع استفاده از بسته آموزش گروهی تقویت خانواده به عنوان رویکردی مؤثر و مداخله‌ای اثربخش می‌تواند بر کاهش و بهبود میانگین تعارض والد- نوجوان دانش‌آموزان پسر دوره اول متوسطه مؤثر باشد. در واقع نتایج نشان داد بین تعارض والد- نوجوان دانش‌آموزان پسر دوره اول متوسطه در گروه آزمایش و کنترل تفاوت معناداری از لحاظ آماری وجود داشت. بنابراین بکارگیری این روش مداخله‌ای به تنهایی یا در ترکیب با سایر بسته‌ها و برنامه‌های درمانی و آموزشی می‌تواند موجب بهبود تعارض والد- نوجوان دانش‌آموزان پسر دوره اول متوسطه شود.

محدودیت‌های پژوهش حاضر عبارت بودند از: تمرکز بر روی دانش‌آموزان پسر دوره اول متوسطه شهر سنندج که تعمیم یافته‌ها را به بقیه‌ی مناطق و شهرهای دیگر با محدودیت همراه می‌کند. استفاده از پرسش‌نامه و ماهیت خودگزارشی آن که شرکت‌کنندگان در مطالعه می‌توانند معمولاً تصویر مطلوبی با تحریف اطلاعات و افشای اطلاعات غلط از خودشان نشان دهند و همچنین احتمال ارائه پاسخ‌های غیر واقعی به دلیل درک نادرست از سؤال‌ها رخ دهد و نتایج مخدوش شود. همچنین، حجم نمونه پایین و بهره‌گیری از روش نمونه‌گیری در دسترس از محدودیت‌های اصلی پژوهش بود. با عنایت به این نکته که پژوهش حاضر بر روی دانش‌آموزان پسر دوره اول متوسطه انجام شده است و تنها ارتباط برخی از متغیرها در اثربخشی بسته آموزش گروهی تقویت خانواده مورد بررسی قرار داده است در نتیجه نمی‌توان نتایج این یافته را به افراد دیگر تعمیم داد. بر همین اساس پیشنهاد می‌شود در مطالعات آینده از روش‌های تحقیقاتی مانند مصاحبه و مشاهده نیز برای بررسی دقیق‌تر استفاده شود و پژوهشی مشابه در شهرها و جامعه‌های آماری دیگر نیز انجام شود تا نتایج حاصل از آن در مقایسه با یافته‌های این پژوهش قرار گیرد و همچنین استفاده از بسته مذکور توسط روان‌شناسان، مشاوران و کارشناسان بهداشت جهت بهبود رفتارهای پرخطر نوجوانان انجام گیرد.

منابع

اسدی، ا؛ جاویدی، ح و قاسمی، ن. (۱۳۹۴). رابطهٔ تعارض والد- نوجوان، تاب‌آوری با مشکلات روان شناختی نوجوانان مقطع دوم و سوم راهنمایی در مناطق چهارگانهٔ آموزش و پرورش شهر شیراز. *مطالعات روان شناختی*، ۱۱(۱)، ۷۵-۹۶. https://doi.org/10.22051/psy. 2015.1794

اناری، آ؛ مظاهری، م. ع؛ طهماسیان، ک؛ چون، ه. س؛ جمشیدی سیبانکی، م. (۱۳۹۷). اثربخشی نمایش‌درمانگری خانواده بر کاهش تعارض والد ـ نوجوان؛ یک مطالعه تک آزمودنی. *فصلنامه علمی پژوهشی راهبرد فرهنگ*، ۱۱(۴۲)، ۳۳-۵۹. https://doi.org/10.22034/jsfc. 2018.82695

خان آبادی، م. و چوبداری، ع. (۱۴۰۰). اثربخشی آموزش والدین آدلری(گام) بر کاهش تعارضات مادر ـ فرزندی در نوجوانان دختر. فصلنامه روانشناسی افراد استثنایی، ۱۱(۴۲)، ۱۱۱-۱۳۲.https://doi.org/10.22054/jpe. 2021.47680.2067

طیموری فرد، ع. ا؛ ضرغام حاجبی، م و منیرپور، ن. (۱۴۰۰). اثربخشی آموزش برنامه تقویت خانواده بر سلامت روان و کیفیت زندگی در مدرسه نوجوانان ۱۰-۱۴ سال. *فصلنامه علمی- پژوهشی خانواده و پژوهش*، ۱۸(۲)، ۵۸-۴۱.http://dorl.net/dor/20.1001.1.26766728.1400.18.2.3.4

قاسمی، س و ویسانی، م. (۱۴۰۳). اثربخشی آموزش مفاهیم طرحواره درمانی بر اجتناب شناختی و تحمل ابهام نوجوانان دارای علائم اختلال وسواسی- جبری. *رویش روان‌شناسی*، ۱۳(۸)، ۵۰-۴۱.http://frooyesh.ir/article-1-5265-fa. html

کاکابرایی، ک و مرادی، ع. ر. (۱۳۹۶). آموزش حل مسأله خانواده محور به والدین و تأثیرآن بر ادراک کودک از والدین. فصلنامه فرهنگ مشاوره و روان درمانی، ۸(۲۹)، ۱۶۵-۱۸۵.https://doi.org/10.22054/qccpc. 2017.20673.1485

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-09]

[DOI: 10.66224/Rooyesh.14.6.71]

یوسفی احمدآبادی، ط؛ فلاح، م. ح؛ وزیری، س و افشانی، ع. ر. (۱۴۰۱). مطالعه کیفی: تبیین راهبردهای حل تعارض والد-نوجوان از دیدگاه والدین. *مجله مطالعات ناتوانی*، ۱۲(۱)، ۳۴-۲۴. http://jdisabilstud.org/article-1-2485-fa. html

Betzler, M. (2022). The Moral Significance of Adolescence. *Journal of Applied Philosophy*, 39(4), 547-561.http://dx. doi.org/10.1111/japp. 12556

Brennan, C. , & Packard, M. (2022). Notes to home: supporting pre-service early childhood education teachers in building authentic family relationships. *Journal of Early Childhood Teacher Education*, *43*(4), 495-508.http://dx. doi.org/10.1080/10901027.2021.1902436

Chambers, F. G. (2023). Effective Decision-Making and Conflict Resolution for Church Leadership Teams and Governing Boards. Liberty University. https://digitalcommons. liberty.edu/doctoral/4387/

Chaku, N. , Berenbaum, S. A. , Qian, Y. , Corley, R. P. , Wadsworth, S. J. , Reynolds, C. A. , & Beltz, A. M. (2024). Pubertal timing in adolescence and adulthood: Relations among contemporaneous and retrospective measures. Developmental Psychology. http://dx. doi.org/10.1037/dev0001784

Chen, J. , Li, S. , & Nie, Y. (2024). Parent-adolescent conflict and problematic internet use among Chinese adolescents: the mediating role of depression and the moderating role of school climate. *BMC psychology*, 12(1), 285.http://dx. doi.org/10.1186/s40359-024-01781-y

Chiang, S. C. , Ting, S. J. , Hung, Y. F. , Sung, Y. H. , & Chen, W. C. (2024). The Role of Family Conflict and School Problems in Adolescent Emotion Dynamics. *Journal of Child and Family Studies*, 33(3), 877-887.http://dx. doi.org/10.1007/s10826-024-02797-z

Gise, J. , & Cohen, L. L. (2022). Social support in parents of children with cancer: a systematic review. *Journal of Pediatric Psychology*, *47*(3), 292-305.http://dx. doi.org/10.1093/jpepsy/jsab100

Kim, Y. , Dhammasaccakarn, W. , Laeheem, K. , & Rinthaisong, I. (2024). The Impact of Family Functioning Factors on Smartphone Addiction and Phubbing among Muslim Adolescents in Thailand. *Children*, 11(5), 522.http://dx. doi.org/10.3390/children11050522

Laakso, M. , Fagerlund, Å. , & Lagerström, M. (2024). Increasing student well-being through a positive psychology intervention: changes in salivary cortisol, depression, psychological well-being, and hope. *Applied Psychology: Health and Well-Being*. http://dx. doi.org/10.1111/aphw. 12616

Lampropoulou, A. (2018). Personality, school, and family: What is their role in adolescents' subjective well-being. *Journal of adolescence*, 67, 12-21.http://dx. doi.org/10.1016/j. adolescence. 2018.05.013

Liu, D. , & Vazsonyi, A. T. (2024). Longitudinal Links Between Parental Emotional Distress and Adolescent Delinquency: The Role of Marital Conflict and Parent–Child Conflict. *Journal of youth and adolescence*, *53*(1), 200-216.http://dx. doi.org/10.1007/s10964-023-01921-4

Liu, L. , Wang, N. , & Tian, L. (2019). The parent-adolescent relationship and risk-taking behaviors among Chinese adolescents: The moderating role of self-control. *Frontiers in psychology*, *10*, 542.http://dx. doi.org/10.3389/fpsyg. 2019.00542

Luo, X. , Wang, H. , Xu, J. , Liu, H. , Suveg, C. , & Han, Z. R. (2025). Dynamic Processes of Parent–Adolescent Conflict and Warmth in Chinese Families: Differences between Mothers and Fathers. *Journal of Youth and Adolescence*, 1-14.http://dx. doi.org/10.1007/s10964-025-02160-5

Lo, J. W. K. , & Ma, J. L. C. (2024). Generating mutual support in multifamily therapy to promote father involvement and family communication quality of Chinese families of adolescents with Attention Deficit Hyperactivity Disorder: A qualitative study. *Family process*, 63(2), 967-982.https://pubmed. ncbi. nlm. nih.gov/37915099/

Mastrotheodoros, S. , Van der Graaff, J. , Deković, M. , Meeus, W. H. , & Branje, S. (2020). Parent–adolescent conflict across adolescence: Trajectories of informant discrepancies and associations with personality types. *Journal of youth and Adolescence*, *49*, 119-135.https://link. springer.com/article/10.1007/s10964-019-01054-7

Nguyen, T. H. H. , & Nguyen, T. N. T. (2023). Parent-adolescent conflict: an exploration from the perspective of Vietnamese adolescents. *Frontiers in Psychology*, 14, 1243494.http://dx. doi.org/10.3389/fpsyg. 2023.1243494

Parveen, A. , & Jan, S. (2024). Parent-child conflict: A risk factor for substance abuse among adolescents. *Education Mind*, *3*(1), 19-30.http://dx. doi.org/10.58583/Pedapub. EM2403

Ullah, N. , & Walayat, N. (2023). Parent Adolescent's Conflict And socio-emotional Adjustment impact on Academic Achievements: A Statistical Regression Based Analysis. *Review of Law and Social Sciences*, 1(2), 19-34.https://reviewlawsocialsciences.com/index. php/rlss/article/view/7

[Downloaded from frooyesh.ir on 2026-11-09]

[DOI: 10.66224/Rooyesh.14.6.71]